

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

RUTA DEL TER

Etapla 10: COLL DE TERRADES (PARADOR DE SAU) CAN MATEU – SANT ROMÀ DE SAU – PANTÀ DE SAU HOSTAL DE LA RIBA – TAVERTET

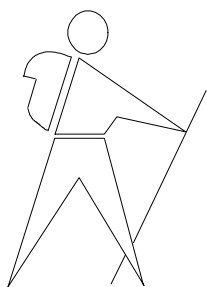
11 de gener de 2015

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	7 h
Tavèrnoles. Restaurant Colomer. Esmorzar.	8 h 45 min
Sortida cap al Coll de Terrades.	9 h 15 min
Coll de Terrades. Inici de l'etapa.	9 h 30 min
Can Mateu. Reagrupament.	10 h 30 min
	10 h 40 min
Presa del Pantà de Sau. Reagrupament.	11 h 30 min
	11 h 40 min
Hostal de la Riba. Reagrupament.	12 h
	12 h 10 min
Tavertet. Dinar.	13 h 30 min
Sortida cap a Vilanova.	17 h
Vilanova i la Geltrú.	19 h 30 min

Notes.-

- ** Esmorzarem a Tavèrnoles, al restaurant Colomer – Can Janot. Dinarem a Tavertet; hi ha bars i restaurants.
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions meteorològiques, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecteu els reagrupaments i **mantingueu sempre contacte visual** amb els que us segueixen; si cal espereu-vos. Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, no correu ni aneu massa lents! **(Penseu que aneu en grup).**
- ** **Atenció:** Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge (mitja hora abans de la sortida) **utilitzeu només** el telèfon 687 04 39 76 (Agustí Poch).
- ** Els vocals coordinadors d'aquesta sortida són Joan Andreu i Agustí Poch. En tot moment cal respectar les seves indicacions.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

RUTA DEL TER

Etapa 10: COLL DE TERRADES (PARADOR DE SAU) CAN MATEU – SANT ROMÀ DE SAU – PANTÀ DE SAU HOSTAL DE LA RIBA – TAVERTET

11 de gener de 2015

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

Comencarem l'etapa d'avui al coll de Terrades, proper al parador de Sau, i tot seguint el GR-210 baixarem vers les cases de colònies de Can Mateu i Les Tallades on ens trobarem amb el GR-2 procedent de Vilanova de Sau. Fins arribar a la presa del Pantà de Sau els dos senders aniran plegats i allà se separen; el GR-210 segueix riu avall i el GR-2 remunta cap a l'Hostal de la Riba i Tavertet. En aquest punt, nosaltres deixarem momentàniament la Ruta del Ter (GR-210) i ens enfilarem vers Tavertet seguint el GR-2.

Part del recorregut d'avui el varem fer l'any 1988 quan anàrem de Vilanova al Canigó. El 23 d'octubre fèiem l'etapa 13, Sant Julià de Vilatorrada – Vilanova de Sau – Presa del Pantà de Sau, i el 20 de novembre l'etapa 14, Hostal de la Riba – Tavertet – Rupit.

NOTA.- El tram Presa de Sau – Tavertet, seguint el GR-2, no s'ha pogut anar a preparar per la qual cosa no en tenim una descripció pròpia actualitzada. S'ha adjuntat la descripció que es va fer l'any 1988 que pot ser una bona aproximació i també la del GR-151 "Camins del Bisbe i l'Abat Oliba".

Horari	Distància (km)	
Parcial	Total	
0:00	0:00	0,000

Comencem l'etapa a la zona d'aparcament situada al coll de Terrades. Hem d'anar carretera avall tot vorejant l'esplanada que ens queda a l'esquerra.

0:02	0:02
------	------

Després de deixar un pal indicador amb múltiples banderoles a l'esquerra, hem d'abandonar la carretera i anar cap a l'esquerra per una pista que baixa.

Una mica més endavant deixem una esplanada a la dreta; en aquest punt hi ha un pal indicador petit corresponent al GR-151 que se'n va cap a la dreta vers Vilanova de Sau. Nosaltres seguim avall per la pista.

Poc després deixem un trencall a l'esquerra; seguim baixant.

0:08	0:10	0,785
------	------	-------

Arribem al capdavall de la baixada; per l'esquerra s'ens uneix un camí barrat amb una tanca; a la dreta hi ha un pal indicador petit. Pugem.

0:10	0:20
------	------

Trobem un rètol que ens dona la benvinguda a l'Espai Natural. Pugem.

0:01	0:21
------	------

Arribem al capdamunt de la pujada; baixem amb fort pendent.

0:04	0:25
------	------

Acabem la baixada; tornem a pujar.

0:03	0:28	2,155
------	------	-------

Se'ns uneix un camí que baixa per la dreta i poc després un que puja per l'esquerra.

0:04	0:32
------	------

Travessem un camí que baixa cap al pantà.

0:03	0:35
------	------

Deixem un senderol a l'esquerra, girem vers la dreta i deixem un camí que puja cap a la dreta. Pugem.

0:02	0:37	2,790
------	------	-------

Deixem una pista a la dreta que puja.

0:03	0:40
------	------

Passem per sota d'una LAT; enfront podem veure-hi l'impressionant cingle Vermell.

0:14	0:54
------	------

Per l'esquerra s'ens uneix un camí que puja del pantà i tot seguit comencem a vorejar una zona d'esbarjo delimitada amb una tanca que ens queda a l'esquerra. Pugem.

0:02	0:56	4,430
------	------	-------

Arribem en una cruïlla; la branca que segueix en la direcció que portàvem entra a les instal·lacions

de la casa de colònies Can Mateu. Nosaltres hem d'anar cap a la dreta en direcció a Vilanova de Sau d'acord amb l'indicador que hi ha a l'enforcall. Pugem.

Voregem els edificis de Can Mateu. Més endavant gire cap a l'esquerra i baixem.

0:03	0:59	4,605
------	------	-------

Arribem a l'entrada de Can Mateu; hi ha un pal indicador. Hem d'anar cap a la dreta seguint la carretera d'accés al recinte.

0:06	1:05
------	------

A la dreta, a un nivell superior podem veure-hi diferents camps d'esport i, més enllà, una gran edificació.

0:02	1:07	5,355
------	------	-------

Ens trobem amb una cruïlla amb pals indicadors a dreta i esquerra. La branca de la dreta és l'accés a la casa de colònies de les Tallades; per la branca que va en la direcció que portàvem ve el GR-2 procedent de Vilanova de Sau. Nosaltres hem de continuar cap a l'esquerra per la pista que seguïem. A partir d'ací anirem conjuntament amb el GR-2.

Just després de la cruïlla travessem el torrent de Moran per un pont i uns metres més endavant hem de deixar la pista per anar cap a l'esquerra per un senderol; a l'enforcall hi ha un pal indicador. Pugem lleugerament.

0:04	1:11	5,535
------	------	-------

Travessem una pista; seguim pujant lleugerament.

El senderol, ara transformat en camí, fa revolts per una zona on han tallat arbres recentment.

0:09	1:20	6,210
------	------	-------

Travessem la carretera que va cap a Sant Romà de Sau i la presa del pantà; a l'enforcall hi ha un pal indicador que ens diu que som propers a Can Morillas, un restaurant que hi ha carretera avall. Passem per davant del Portet que queda a l'esquerra.

0:02	1:22
------	------

Seixem un senderol que baixa cap a l'esquerra i seguim endavant pel camí. Més endavant, a l'esquerra i a un nivell inferior, hi veiem la carretera. Travessem una zona de castanyers.

0:05	1:27	6,775
------	------	-------

Fem un marcat gir cap a l'esquerra per tal de travessar el Rec del Biaix.

0:08	1:35	7,255
------	------	-------

Arribem en una cruïlla on hi ha un pal indicador. Hem de seguir en la direcció que portàvem en direcció al mas Francesc que veiem davant.

El senderol passa per davant de la masia i després la voreja girant cap a la dreta; a l'esquerra hi deixem un paller. Passem per entremig d'esbarzers; baixem.

0:05 1:40 7,645

A l'esquerra queda el cementiri de Sant Romà de Sau.

0:01 1:41

Desemboquem en una pista; a l'enforcall hi ha un pal indicador. A l'altra banda hi ha un grup de cases anomenades les Cases dels Enginyers, construïdes per als tècnics que van treballar en la construcció de la presa de Sau. Hem de seguir per la pista cap a l'esquerra.

Poc després trobem una bifurcació; hem d'anar cap a la dreta en direcció al panta de Sau i Rupit tal com diu el pal indicador que hi ha a l'enforcall. Baixem.

0:03 1:44 7,925

Arribem al mirador sobre el pantà de Sau i la seva presa. Per continuar hem de baixar per les escales que hi ha a la dreta.

0:07 1:51 8,200

Després de baixar uns 465 graons (aprox.) arribem a la zona d'aparcament que hi ha al costat de la presa de Sau.

Equip de preparació (27/11/2014): Joan Andreu, Agustí Poch

Descripció de la primera part (Hostal de la Riba – Tavertet) de l'etapa 14 del Vilanova Canigó (20 de novembre de 1988)

0:00 0:00 0,000

Comencem l'etapa d'avui situats davant de l'Hostal de La Riba (485 m). Deixant l'edifici a mà dreta hem de continuar per la pista d'accès baixant lleugerament.

Pocs metres més enllà, la pista, que fins ara estava asfaltada es transforma en camí. A la dreta deixem un trencall que puja. **Compte:** En aquest trencall també veurem les marques del GR; són les que corresponen a la variant que des de l'Hostal de La Riba va directament a Rupit sense passar per Tavertet. Continuem baixant lleugerament.

Després de planejar una mica deixem un camí a la dreta i girem cap a l'esquerra.

0:04 0:04 0,250

Immediatament trobem un altre camí a la dreta que puja just pel costat d'una torre de conducció elèctrica. En aquest punt hem d'abandonar la pista que ens menaria al Club Nautic Vic-Sau, situat al peu del Puig de la Força, i continuar pel trencall tot pujant.

A la nostra esquerra, a un nivell més baix, podem veure el pantà de Sau i enfront el cingle de Tavertet. La canal que ens permetrà pujar-hi està situada cap a la dreta.

0:02 0:06 0,360

Deixem un trencall a la dreta que planeja i continuem pujant. Comencem a entrar en una zona amb molta vegetació sobretot amb pins i alzines.

0:04 0:10 0,630

Deixem un altre trencall a la dreta; nosaltres continuem rectes. El sòl està molt erosionat pels reguerots. A pocs metres deixem un camí, barrat per una cadena, a l'esquerra.

0:02 0:12 0,800

Passem dos trencalls situats gairebé junts, a mà esquerra. A continuació planegem una mica fins arribar a un camp de conreu. Voregem el camp deixant-lo a la dreta. Al fons podem veure l'Hostal de La Riba d'on venim i una mica més a prop el Mas Nou.

0:02 0:14 0,910

Quan som a mig camp cal abandonar-lo per a continuar per un corriol que puja vers l'esquerra.

0:02 0:16

Passem a frec d'un gran bloc de pedra. Més enllà el corriol va transformant-se en camí; trobem una filera de pins que el voreja. Al fons, a la dreta, veiem la masia del Bruguer.

0:04 0:20 1,250

Compte: Hem de deixar el camí que seguíem per tal de continuar per un corriol que s'enfila per

l'esquerra. El corriol puja seguint el curs d'un reguerot ple d'arboços. Diuen que quan n'és el temps es pot fer aquest trajecte sense parar de menjar cireres de pastor agafant-les directament dels arbus-tos.

0:10 0:30 1,770

Fem cap a un rocallís de gres vermell que ens fa de mirador. Baix, al fons, podem veure la resclosa del pantà de Sau. El sender continua tot fent un revolt cap a l'esquerra.

0:03 0:33

Desemboquem en un altre rocallís; el sender el travessa eixamplant-se una mica. Una vegada l'hem passat tornem a l'estret corriol. En el sòl trobem restes de l'antic empedrat del camí. (Aquest camí era l'únic practicable per als animals de bast per a pujar la cinglera per aquesta banda).

0:02 0:35

Trobem una bifurcació; rebutgem la branca de la dreta, una mica esborrada, i continuem per l'esquerra pujant.

0:02 0:37

Arribem a una nova bifurcació amb una pedra al seu bell mig; tal com havíem fet abans agafarem la branca de l'esquerra.

0:04 0:41 2,110

Just abans de sortir a un nou espai obert deixem un sender que baixa per la dreta i que ens menaria a Can Carrasquet. Enfront podem veure la paret impressionant del cingle i méss enllà, enlairades, al-gunes edificacions del poble de Tavertet.

El corriol fa un revolt cap a l'esquerra i comença a pujar fent ziga-zagues.

Més endavant passem novament per un mirador que ens ofereix de nou la magnífica panoràmica so-bre la Baga de Mas Novell.

0:06 0:47

Arribem al peu d'un penya-segat; l'hem de vorejar anant cap a la dreta.

0:02 0:49

El corriol ens porta a un altre rocallís, aquest amb la superfície graonada. De nou tenim una esplèn-dida vista a mà dreta.

0:02 0:51 2,430

Arribem al peu del penya-segat conegut com Les Goteses (800 m); seguim endavant ara per espai obert. És interessant d'observar els estrats, ben visibles, d'aquesta paret.

Girem cap a l'esquerra i continuem planejant pel peu del penya-segat. Enfront veiem un impressio-nant turó que surt de la cinglera.

0:03 0:54 2,580

El sender comença a enfilar-se amb fort pendent per una canal del cingle. **Compte:** Cal vigilar les relliscades.

0:08 1:02

Després de la curta però forta pujada arribem al capdamunt de la cinglera; la panoràmica compensa l'esforç realitzat. Gairebé immediatament hem de deixar un trencall que baixa lleugerament cap a l'esquerra.

0:02 1:04

Arribem a una bifurcació que té una pedra al mig; rebutgem la branca de la dreta que continua vorejant el cingle i seguim per la de l'esquerra que puja per entremig de vegetació.

0:01 1:05 2,930

Desemboquem en una ampla pista enfront de la torre d'un transformador. Si la seguíssim cap a l'esquerra ens portaria al Pla del Castell, situat damunt del cingle de Tavertet amb el Puig de la Força al seu extrem. En aquest pla va intentar crear-se una urbanització; sortosament el projecte s'ha paralitzat.

Nosaltres seguirem vers la dreta en direcció al nucli de Tavertet. A mà esquerra deixem un camp de fútbol i poc després trobem una cruïlla de carrers; hem de rebutjar els dos laterals i continuar rectes pel del mig que s'anomena precisament carrer del Mig.

És interessant d'observar els singulars bolets que creixen en el tronc de l'arbre plantat al mig de la finca que tenim a l'esquerra. (*Encara hi són?*).

Travessem la petita plaça del Bisbe Guillem Tavertet, un personatge prou interessant, on hi ha una font.

0:06 1:11 3,350

Arribem davant de l'església de Sant Cristòfol. A mà esquerra tenim el bar Can Baró (870 m).

Descripció corresponent al tram Pantà de Sau – Tavertet del GR-151

0:00 0:00 0,000 456,3 m

El pantà de Sau va negar l'antiga vall i el poble de Sant Romà de Sau el 1962. Ocupa 17 km de llarg i 1,3 d'ample. El segueixen el pantà de Susqueda i el del Pasteral. En aquest punt podeu observar la central de control i les comportes de desaigua.

0:15 0:15 1,980 487,2 m

Al pas per l'hotel La Riba, antic vestigi de l'antic poble, podem observar la col·lecció de fotografies que hi ha al bar, de com era la vall de Sau abans de la inundació.

0:16 0:31 2,050 486,6 m

A la dreta, podríem retallar la ruta fins a Rupit tot seguint la pista pavimentada. Continuarem però, recte, en direcció a les cingleres per enfilar-nos cap a Tavertet.

0:03 0:34 2,280 478,6 m

Deixem la carretera que porta al club nàutic de Sau, on hi ha un restaurant i una àrea de barbacoes. Des del club nàutic podeu veure el campanar de Sau al davant mateix. Ens desviem per la pedregosa pista que s'enfila a la dreta.

0:10 0:44 2,920 541,1 m

S'acaba progressivament el bon camí. A partir d'aquest punt, l'escalada del cingle es fa cada cop més vertical, sense arribar a comprometre la nostra seguretat. Les vistes durant l'ascens son molt espectaculars i la zona és freqüentada pels rapinyaires.

0:20 1:04 4,295 855,6 m

Arribats al pla de dalt, la cosa es torna a suavitzar. Som a l'entrada del fabulós pla del Castell (a l'esquerra) on s'hi poden visitar les ruïnes d'una antiga muralla ibèrica i també les restes d'un castell visigot. La ruta però acaba d'arribar al poble de Tavertet que queda a pocs metres seguint cap a la dreta.

0:06 1:10 4,690 845,3 m

Entrem a Tavertet pel carrer de Dalt, i de seguida trobarem el nucli de l'antic poble, on les cases de pedra calcària encara mantenen l'esperit d'un poble roquer i autèntic del Collsacabra.

0:05 1:15 5,000 869,0 m

A Tavertet hi ha un fabulós museu d'eines del camp, i una església romànica de gran bellesa, informeu-vos. També trobareu tota mena de serveis, bar, restaurants, allotjament, i l'oficina d'informació als peus de l'Ajuntament. A mitjans del s. IX, es comptaven al municipi prop de 500 habitants, al 2007 no superaven els 150. Les vistes des del poble son espectaculars!

GUILLERIES

El nom de les Guilleries o la Guilleria comença a sortir en la documentació a la fi del segle XVIII, i es troba ja totalment afermat a la fi del XIX i principi del XX. La contrada que designa havia estat anomenada des del segle X *Monte Ausonense* (942), i des del segle XIV, la Muntanya d'Osona, i s'estén a cavall de dues comarques, Osona i la Selva. Malgrat aquest fet, la unitat i la personalitat de les Guilleries són reconegudes tant en la consciència popular com en la literatura geogràfica i excursionista, i constitueixen un indret destacat per la bellesa del seu paisatge i un centre d'atracció turística.

Les Guilleries han estat històricament un país fronterer entre els antics comtats d'Osona i de Girona, entre les vegueries creades sobre aquells comtats i, més tard, entre els corregiments de Vic i de Girona. La seva unitat no fou respectada ja quan foren creades les demarcacions provincials el 1833: el sector NW fou atribuït a la província de Barcelona i al partit judicial de Vic, i el sector SE, a la província de Girona i al partit judicial de Santa Coloma de Farners. En canvi, la divisió religiosa ha mantingut la seva unitat, dins del bisbat de Vic, el límit del qual amb el de Girona segueix encara el límit oriental de les Guilleries.

Les Guilleries formen una regió muntanyosa constituïda en gran part per un massís granític amb altures que superen els 1000 metres en alguns llocs, el qual ocupa l'extrem nord de la Serralada Prelitoral i es troba en contacte amb la Serralada Transversal Catalana.

El Ter travessa el massís al sector septentrional, profundament encaixat, en direcció W-E, i amb els seus afluents ha provocat una forta erosió del territori. Rep per la dreta dues importants rieres, que recullen les aigües de la major part de la contrada, la riera Major i la riera d'Osor. Al sector meridional, la xarxa hidrogràfica és tributària de la Tordera amb les rieres d'Arbúcies, de Joanet (després convertida en la de Santa Coloma), de Santa Margarida i de Castanyet.

Pel fet de ser les Guilleries un sistema complex de muntanyes, amb altituds variades i orientacions diferents, és natural que el clima hi sigui també variable. Això no obstant, hom pot destacar com a característiques generals de l'ambient el predomini de temperatures suaus i d'una humitat força elevada.

Les diferències d'altitud i d'exposició, generadores de les variacions del clima, determinen també la diferenciació de diversos estatges de vegetació superposats. A la base del massís, fins a 400 o 500 metres, la vegetació principal és l'alzinar amb marfull o la sureda.

Entre els 400-500 m i els 800-1000 m s'estén l'estatge de l'alzinar muntanyec, un alzinar molt dens, però que no té tants d'arbusts com el de més avall. Més amunt, cap a 700-800 metres, o més, segons l'exposició, entrem dins de l'estatge de les rouredes, amb roure martinenc i roure de fulla gran.

Pel que fa a la història de les Guilleries només parlarem de dos aspectes prou definidors, però, d'aquesta regió: el bandolerisme i la bruixeria.

Vers el 1560 començaren a actuar per les Guilleries grups de gent armada o bandolers que atacaven els camins rals i aprofitaven el caràcter feréstec del territori per amagar-se quan eren perseguits. Els processos vigatans parlen de robaments i depredacions d'en Matamala, del bord Morgades i d'en Rovira a la fi del segle XVI, sovint en concomitància amb el grup nyerro, que tenia com a principal fautor el noble Carles de Vilademany i de Cruïlles, senyor de Taradell, de Viladrau i de la baronia de Rupit.

Però l'etapa del bandolerisme guillerienc s'inicia sobretot amb Perot Rocaguinarda, d'Oristà (actiu

en 1602-1611), amb el qual militaven molts fills de masos de Viladrau i del sector de Rupit i que tenia el suport del mateix Carles de Vilademany.

Quan Rocaguinarda deixà el bandolerisme i s'embarcà vers Italia, l'Escrivanet i en Jaume Masferrer, àlies Toca-son, continuaren l'agitació bandolera al sector de Viladrau. Tot just al moment que aquest Toca-son era mort, l'any 1623, en un extrem del terme de Viladrau, iniciava la vida de bandoler Joan Sala, àlies Serrallonga (per tal com esdevingué, per casament, pubill del mas Serrallonga de Querós), figura culminant del bandolerisme català.

La majoria de les accions d'en Serrallonga i dels seus partidaris se situen fora del marc geogràfic de les Guílleries, però els bandolers hi tornaven sovint per repartir-se els botins o per refugiar-se quan la persecució implacable del lloctinent i les seves tropes feia impossible llurs corregudes. A les Guílleries tenien famílies i amistançades, i la geografia del país, que coneixien pam a pam, els feia intorbables.

Aquesta darrera etapa del bandolerisme guíllerienc i català, va del 1622 al 1633, quan ja havien estat morts la majoria dels bandolers; el mateix Joan Sala, fou torturat i executat a Barcelona a l'inici del 1634. En Víctor Balaguer dedicà un drama, *Don Juan de Serrallonga o los bandoleros de las Guílleries* (1858), a aquest personatge.

Paral·lel al bandolerisme es produí el fenomen de la bruixeria, que commogué Catalunya en 1618-1622. Aquests anys foren jutjades, torturades i penjades a la forca més de 400 dones en territori català. Dins les Guílleries, Sant Hilari ha estat considerat sempre un focus de bruixeria; encara és viva la dita *De Sant Hilari a Arbúcies, dotze cases, tretze bruixes*. Els processos vigatans parlen d'unes 14 bruixes torturades i penjades a Viladrau, 2 a Susqueda, una a Rupit i d'altres a Savassona, Tardell i el Brull (i és evident que s'han perdut molts d'altres processos).

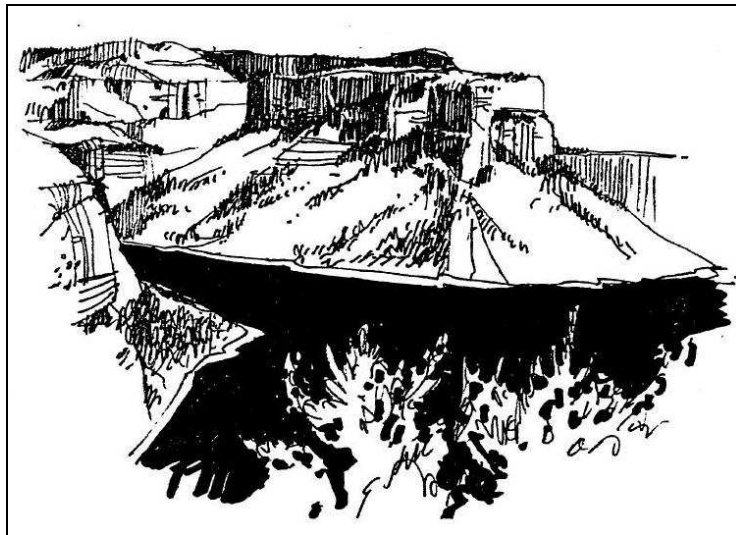
A les bruixes, se les acusava de matar criatures, donar golls, fer caure pedra, emmetzinar el bestiar i, en general, de tost els mals que afligien la societat rural de l'època.

Com a anècdota podem dir que se sap que en Joan Sala, el 1620, donà un dobló d'or a en Noguera de Viladrau perquè havia mort Margarida Sui de Susqueda la qual li havia embruixat un ramat de porcs al seu mas Serrallonga.

COLLSACABRA

El Cabrerès o Collsacabra forma una petita regió o subcomarca d'uns 150 km² que comprèn els municipis de l'Esquirol o Santa Maria de Corcó (exceptuant-ne el sector de Sescorts), Tavertet, Pruit i Rupit, la parròquia de Falgars (del municipi de Joanetes, de la Garrotxa), el sector del Far (de Susqueda, de la Selva), i insignificants sectors dels municipis de les Planes i de Sant Feliu de Pallerols. A despit d'ésser format per terres de tres comarques (Osona, Garrotxa i Selva), Collsacabra constitueix una unitat morfològica ben determinada que correspon al nucli principal de la Serralada Transversal Catalana.

Rep els noms de Cabrerès i Collsacabra. El Cabrerès és el nom històric, que designava les terres sotmeses als antics vescomtes de Cabrera. El nom de Collsacabra, relativament modern, és un nom topogràfic que s'emprava per a designar els territoris situats a llevant del coll Sacabra o collada de Bac i que comprenen el municipi de Pruit i Rupit, Falgars i el sector del Far. En aquest darrer sentit l'empra Antoni Noguera a *Collsacabra* (Barcelona 1964), mentre que Fortià Solà, a *El Cabrerès* (Barcelona 1933), aplica aquest nom a tota la contrada. Modernament hi ha la tendència a denominar tota la regió com a Collsacabra (GEC), però tampoc pot dir-se que la cosa resti del tot fixada.

La delimitació d'aquesta regió és ben definida en els seus costats meridional i oriental per la cinglera que des del lloc de desguàs de la riera de les Gorgues prossegueix per sobre del pantà de Sau, per Tavertet i Sant Joan de Fàbregues, fins a la punta del Far, on gira en direcció nord vers el coll de Malla i el coll de Condreu, on ha perdut tota la seva feresteguesa a l'indret de la Salut. Torna a fer-se aspriva a l'indret del Grau d'Olot i dels espadats de Falgars, que va vorejant fins al santuari de Sant Miquel de Castelló. En canvi, el límit ponentí amb la Plana de Vic, és més imprecís i discutible.

Pel que fa a l'aspecte geològic i físic, Collsacabra és un altiplà format per una plataforma estructural, partida al seu centre per la Serra de Cabrera, amb una altitud entre els 900 i els 1300 metres. El massís és format per materials terciaris eocènics sedimentaris, gresos i margues principalment. A la serralada meridional abunden els nummúlits, que en alguns punts formen vertaderes lumaques. La configuració tabular procedeix d'una sèrie de terrasses sobreposades de roques sedimentàries, amb uns estrats que tenen una línia de separació molt neta i molt marcada, per la diferent coloració dels materials.

Un dels principals corrents fluvials és la riera de les Gorgues, que neix a uns 970 metres d'altitud, al peu dels cingles d'Aiats, i desguassa al Ter a Sant Pere de Casserres, on se li ajunta la riera de Sant Martí i el torrent de les Paganes, considerat com el límit ponentí de la regió. En aquest mateix sector

també hi ha la riera de Balà que desemboca al Ter per una gran fondalada al peu del Puig de la Força. En el sector de Collsacabra pròpiament dit hi trobem la riera de Rupit o de Sallent que s'aboca al precipici per l'extraordinari salt de Sallent, prop de Sant Joan de Fàbregues.

La vegetació natural és constituïda en general per boscs de caràcter submediterrani o mediterrani, principalment rouredes amb boix. Als vessants assolellats perifèrics hi ha encara alzinar muntanyec, que alterna amb la roureda. Als punts més elevats alternen fagedes i pastures, amb landes de bruguerola i bosquets de bedoll.

La contrada era travessada antigament per un únic i important camí, el camí ral de Vic a Olot, successor de l'antiga *Strata Francisca* o camí francès, que entrava a Collsacabra pels ponts de la riera de Sant Martí i pont de les Paganes, prosseguia vers l'Esquirol, on donà lloc a la població actual, travessava la riera de les Gorgues pel notable pont de l'Esquirol i d'allà pujava cap a Cantonigrós i el coll Sacabra, d'on continuava, per sota Aiats, vers el vessant septentrional de la serra de Mateus, prosseguia cap a l'Hostal del Grau i deixava la contrada pel Grau d'Olot.

PANTÀ DE SAU

El pantà de Sau va transformar plenament la vida i l'ambient de la vall de Sau, abans un racó quiet i tranquil i ara llac artificial de 17 km de llargada, que arriba a Roda de Ter, i d'una amplada variable que sobrepassa en alguns punts els 3 km. Aprofita la depressió situada entre la cinglerada de Taverdet i la seva continuació, la serra de les Gorgues, i el massís de Sant Pere de Casserres. Té una capacitat d'uns 177 milions de metres cúbics.

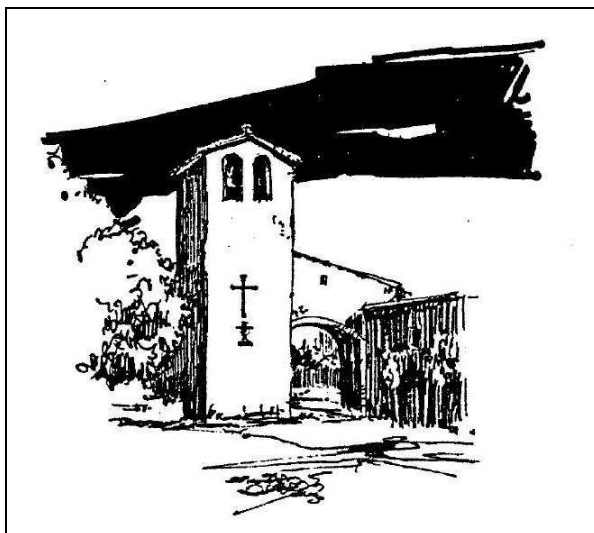

La resclosa té 75 metres d'alçada i 260 metres de llargada i es troba a uns 370 metres d'altitud, en un enyorjat uns 2 km aigües avall de l'antic poble de Sau. Fou bastida a partir de 1949 per Hidroelèctrica de Catalunya S.A. i s'acabà el 1962. Sota la resclosa hi ha la central elèctrica, uns 25 metres sota el nivell del riu, que aprofita així un total de 100 metres de desnivell, amb una potència instal·lada de 55 GW i una producció anual de 85 MWh. Ultra la producció elèctrica, el pantà regula les aigües del Ter i des del 1966 cedeix un cabal de 8 metres cúbics d'aigua per segon per a l'abastament de la ciutat de Barcelona.

TAVERTET

El poble de Tavertet (870 m) es troba al sud del terme, dalt de la cinglera del seu nom, centrat per la parròquia de Sant Cristòfol. S'havia despoblat molt els darrers anys, però recentment han estat refe-tes moltes cases per a residència i estiueig i n'han estat construïdes d'altres.

El lloc consta des de l'any 1070 vinculat al castell de Rupit dels vescomtes d'Osona-Cardona. Abunden després les notícies sobre el terme i els seus senyors immediats, els Tavertet, feudataris dels senyors de Rupit. Emparentats estretament amb els Sau el segle XIII i pricipi del XIV, es fusio-naren amb els Malla a la fi del segle XIV. El 1518 passà, per compra, als barons de Savassaona, ba-ronia a la qual restà unit.

L'església de Sant Cristòfol de Tavertet, inicialment composta per una sola nau romànica, amb dos arcs torals de reforçament i un absis decorat amb arcuacions cegues i lesenes, és esmentada ja el 1070. A la fi del segle XII o principis del XIII hom li afegí a l'extrem de ponent una torre-campanar amb caire de fortalesa, que s'uneix per un pont a la rectoria, i al principi del XVII una segona nau a la banda de tramuntana, unida a la primitiva per grans arcs de comunicació i coberta amb voltes d'ogiva.

Un segle més tard fou feta la sagristia i un altar o capella a migdia. Els darrers anys s'ha posat al descobert l'aparell romànic i s'ha restaurat l'absis que havia estat sobrepujat. Conserva una antiga i valuosa imatge gòtica d'alabastre de Santa Maria, dita antigament la Verge del Cor, del principi del segle XV.

Dins del terme també trobem les esglésies de Sant Miquel de Sorerols, de Sant Bartomeu Sesgor-gues, Santa Cília i el Santuari de Sant Corneli. Prop d'aquest santuari hi ha les restes d'un poblat ibèric.

BIBLIOGRAFIA

- ** Ruta del Ter. Seguint el curs del riu
Consorti Alba-Ter (2009).
- ** Institut cartogràfic de Catalunya
<http://www.icc.cat/>
- ** Enciclopèdia Catalana
<http://www.enciclopedia.cat/>

- ** Tavertet
<http://www.tavertet.cat/>
- ** Dossiers sortides 23/10/1988 i 20/11/1988
<http://aetalaia.cat>
- ** Dibuixos Bernat Salvador

Agustí Poch, gener de 2015

